

ქალთა ხმა

საინფორმაციო ბიულეტენი #11

2016 წლის ნოემბერი

მომზადებულია პროექტის
„ქალთა უფლებების გაძლიერება დასავლეთ საქართველოში“ ფარგლებში

მხარდამჭერი - ორგანიზაცია

ნომრის თემა

თაობათა კონფლიქტები - დედები და შვილები

„ვერ ვხვდები, როდის შეიცვალა, როდის გამიუცხოვდა, საერთოდ არ ესმის ჩემი. არ ვიცი, რა მოვუხერხო“.

„მეჩვენება, რომ ერთ დღეში შეიცვალა, ცივი და აგრესიული გახდა. რას არ ვაკეთებ, მაგრამ არ მემორჩილება“.

ფონდი „სოხუმის“ ღონისძიებებზე - ვორკუშოპებზე, ფსიქოლოგისა და იურისტის საინფორმაციო-საკონსულტაციო შეხვედრებზე ხშირად ისმის მსგავსი შინაარსის კომენტარები.

ამ ფრაზების ავტორები ხშირ შემთხვევაში ქალები არიან, დედები, რომლებიც ყველაზე მეტად განიცდიან შვილებთან ურთიერთობებში არსებულ წინააღმდეგობებს. თაობათა კონფლიქტები მარადიული თემაა. მშობლებისა და შვილების ურთიერთობებში ყოველთვის, ყველა დროს და საუკუნეში არსებობდა წინააღმდეგობები. ბენეფიციართა დაინტერესებიდან გამომდინარე, ეს საკითხი არაერთხელ ყოფილა ვორკუშოპების, საინფორმაციო შეხვედრების განხილვის თემა. ამ საკითხზე ხშირია ფსიქოლოგთან მომართვიანობაც.

ძალიან ხშირად დედები პირდაპირ სვამენ შეკითხვას: რა გავაკეთო? მე ხომ ცუდი დედა არა ვარ, მისთვის არაფერი დამიკლია...

სიტუაცია განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევს. მივყვით თანმიმდევრობით და განვსაზღვროთ, როგორი დედები ვართ ჩვენ - ანუ რომელ კატეგორიას განვკუთვნიებით.

- როდის შემეშალა, რა გავაკეთე არასწორად - ეს დედების ის კატეგორიაა, რომელიც ყველაფერში საკუთარ თავს ადანაშაულებს. მიზეზებს მხოლოდ საკუთარ თავში ეძებს: მან ვერ შეძლო შვილის სწორად აღზრდა, ვერ გაუგო, სულ ჰგონია, რომ რაღაცას აშავებს შვილებთან მიმართებაში.

არის შემთხვევები, როცა პირიქითაც ხდება: ეს უკვე დედების რადიკალურად განსხვავებული კატეგორიაა, რომლებიც ჯიუტად იმეორებენ, რომ მათ მხოლოდ კარგი უნდათ საკუთარი შვილებისთვის. უნდათ, რომ შვილები ყველა ასაკში ემორჩილებოდნენ, მათი მითითებით მოქმედებდნენ. შვილები კი უმადურები არიან.

შედეგი, სამწუხაროდ, ორივე შემთხვევაში ცუდია; - კონფლიქტები ურთიერთობებში, გაუგებრობა, გაუცხოება, რომელსაც ფსიქოლოგები თაობათა კონფლიქტებს უწოდებენ.

ფონდი „სოხუმის“ ფსიქოლოგის ქეისებში არაერთი ჩანაწერია, სადაც ეს პრობლემა ფიგურირებს: „ნანა გ-მ შვილი მოიყვანა შემდეგი ჩივილებით: ჩაკეტილია, არ მისმენს, ყველაფერი ეზარება, უინტერესო გახდა. ვეჩხუბები, ვეკამათები, არაფერი ჭრის, არაფერი მოქმედებს. მინდა გაესაუბროთ, იქნებ რამე შეასმინოთ.“

ბავშვთან გასაუბრების შემდეგ აღმოჩნდა, რომ პრობლემა თვითონ დედას აქვს. უნდა, რომ მისი შვილი ზუსტად ისეთი იყოს, როგორც მას უნდა. ისე იაზროვნოს, როგორც მას მოსწონს. კონფლიქტიც აქედან დაიწყო: ლიკა ამბობს, რომ ძალიან უნდოდა სამეჯლისო ცეკვები, დედამ კი ქართული ცეკვა არჩია. ხშირად აცდენს, იმიტომ რომ არ მოსწონს. კარატეში არ შეიყვანა, თუმცა ძალიან უნდოდა - ჭადრაკი უკეთესიაო. თავი აქაც ვერაფრით გამოიჩინა და დედისგან მორიგი „კომპლიმენტები“: „უინტერესო, ზარმაცი, მოუქნელი“ დაიმსახურა.

ფსიქოლოგები ამბობენ, რომ აღზრდის პროცესში არ არსებობს სტანდარტული რეცეპტები, რომელიც ყველა დედას ან ყველა მშობელს ერთნაირად გამოადგება. შვილებსა და მშობლებს შორის ურთიერთობები ყველა ოჯახში განსხვავებულია. თუმცა, არსებობს მიდგომები, რომელთა გათვალისწინება ბევრ მშობელს დაეხმარება შვილთან ურთიერთობების დალაგებაში.

რჩევა #1

მნიშვნელოვანია გაითვალისწინოთ ბავშვის ინდივიდუალური თავისებურებები, ყველაფერი გააზრებულად და თანმიმდევრულად უნდა მოხდეს. დაიმსახვრეთ: ის მეთოდები, რომელსაც პირველ შვილთან წარმატებით იყენებდით, შეუძლებელია მეორე ან მომდევნო შვილებთანაც წარმატებით გამოიყენოთ. შეისწავლეთ თქვენი შვილები და აღიარეთ მათი ინდივიდუალურობა. ეს გაგიადვილებთ მათთან ურთიერთობებს.

თუ მშობელი მუდმივად ცდილობს აკონტროლოს საკუთარი შვილი - თუნდაც გაკვეთილების ყოველდღე ჩაბარება - ვერ აცნობიერებს, რომ ამით ბავშვი შეიძლება სულ სხვა პიროვნებად აქციოს. ამით მხოლოდ უნდობლობა ყალიბდება. ბავშვი რაც უფრო შებოჭილია, მით უფრო მეტად უჩნდება თავისუფლების სურვილი. მისთვის რაც აკრძალულია, ის უფრო საინტერესოა. ამიტომ როგორც კი ჩნდება ასაკი, როცა მას შეუძლია დაამტკიცოს საკუთარი უპირატესობა, მაშინვე ცდილობს დამოუკიდებლობა მოიპოვოს. აქედან იწყება პირველი წინააღმდეგობა, რომელიც დედებს მაშინვე თვალში ხვდებათ და ტრაგიკულად განიცდიან.

რჩევა #2

ნუ ცდილობთ, ბავშვს საკუთარი აზრები მოახვიოთ თავზე. თუ ამას შეეცდებით, პროცესში აუცილებლად ბავშვიც ჩართეთ. მაგალითად, ხომ არ მოვსინჯოთ ჭიდაობა, შენ ეს ძალიან კარგად გამოგვივა, თუ არ მოგეწონა, მივატოვებთ და კარატეზე გადავალთ. რა ასაკშიც არ უნდა იყოს, შვილის ნაცვლად არასოდეს მიიღოთ გადაწყვეტილება. აგრძნობინეთ, რომ ძალიან ენდობით და გაკვეთილებს მხოლოდ იმიტომ იბარებთ, რომ მათი მოსმენა გსიამოვნებთ. არ დაიშუროთ კომპლიმენტები.

პირველი კრიზისი მშობელსა და შვილს შორის იწყება 3 წლის ასაკიდან. ეს არის პირველი სიჯიუტის ასაკი, როდესაც ბავშვი მიიჩნევს, რომ ის უკვე დიდია. ითხოვს, რომ რაღაც-რაღაცები გააკეთოს დამოუკიდებლად, მშობლებისთვის ამ დროს ბავშვი არის ძალიან პატარა და არ ანებებს შვილს გააკეთოს, რაც უნდა.

ამის შემდეგ შედარებით მშვიდი პერიოდი დგება ბავშვის ცხოვრებაში და იწყება მეორე რთული ეტაპი, ე.წ. გარდატეხის ასაკი. ბავშვი უკვე ჩამოყალიბებულია და ცდილობს, საკუთარი ადგილი დაიმკვიდროს სამეგობრო წრეში, ჰქონდეს ავტორიტეტი. ამ დროს ხშირია კონფლიქტები. არ უჯერებს მშობლებს, რადგან მიაჩნია, რომ ამით ავტორიტეტს დაკარგავს, მეგობრები დასცინებენ. ამ პერიოდში იზრდება დაპირისპირება მშობლებთან, უფროს თაობასთან. ჰგონია, რომ ისინი „ძველმოდურები“ არიან და ჩამორჩნენ. თვითონ კი მათზე ბევრად წინ არის. კონფლიქტოლოგიაში ამ ტიპის დაპირისპირებებს ყველაზე უაზრო ოჯახურ კონფლიქტებს უწოდებენ, რადგან კონფლიქტი ხშირად არაფრის გამო იწყება. მიდის დავა ჩაცმაზე, თმის ვარცხნილობაზე და არასოდეს არც ერთ საკითხში არ ხდება თანხვედრა.

დედები, რომლებიც შვილებთან ურთიერთობას ვერ ალაგებენ, თავს იმით იმშვიდებენ, რომ ეს ყველაფერი გარდატეხის ასაკის ბრალია, მალე გაუვლის და ყველაფერი დალაგდება.

ე. წ. გარდატეხის ასაკი მოზარდებში ცალკე თემაა, და საკმაოდ რთულია. მაგრამ თავის დამშვიდება იმით, რომ ეს ყველაფერი თავისით დალაგდება, მხოლოდ თავის მოტყუებაა და მეტი არაფერი. პრობლემა თავისით არ მთავრდება და ის ხვალ -ზეგ აუცილებლად თავს შეგახსენებთ.

რჩევა #3

ილაპარაკეთ, აუცილებლად ისაუბრეთ თქვენს შვილთან რაც შეიძლება ხშირად, რადგან კომუნიკაცია საუკეთესო საშუალებაა ურთიერთობის აღსადგენად. აგრძნობინეთ, რომ მის მხარეს ხართ. თუ საჭიროა, დაუთმეთ, უკან დაიხიეთ, მაგრამ თან აუხსენით, რომ ამას მხოლოდ იმიტომ აკეთებთ, რომ მის არჩევანს პატივს სცემთ. აგრძნობინეთ, რომ მისი გადაწყვეტილება თქვენთვის მნიშვნელოვანია. თუ თქვენთან საუბარი არ სურს, დაუწერეთ წერილი და დაუტოვეთ, შეეცადეთ რაც შეიძლება კარგად აუხსნათ, რომ თქვენ ცდილობთ გაუგოთ მას. მოიყვანეთ საკუთარი მაგალითები, რომ თქვენც ზუსტად ასე იქცეოდით თავის დროზე, ეს მეთოდი ხშირად კარგად მოქმედებს და ურთიერთობის დალაგებას ხელს უწყობს.

არის შემთხვევები, როცა დედები შვილებთან წინააღმდეგობის დასაძლევად, მამებს იყენებენ. „როცა ვერაფერი გავაწყვე, ყველაფერი მამამისს მოვუყევი და ვუთხარი, როგორც გინდა, ისე მოუარე შენს შვილს, იქნებ შეასმინო რამე.“ მამები ხშირად იყენებენ ისეთ რადიკალურ მეთოდებს შვილის შესაშინებლად, როგორიცაა ოთახში ჩაკეტვა, მუქარა, უკიდურეს შემთხვევაში ცემაც კი.

რჩევა #4

დაიმახსოვრეთ! ეს ყველაზე არასწორი, ყველაზე ცუდი გადაწყვეტილებაა, რომელიც არც ერთმა დედამ არ უნდა გამოიყენოს. თუ თქვენს კონფლიქტში ჩართავთ მამას და აუცილებლად უნდა ჩართოთ, ნუ განაწყობთ მას უარყოფითად, პირიქით, გამოიყენეთ იმისთვის, რომ თქვენს შორის ურთიერთობა მოაგვაროს. მოზარდები ასეთ დროს პროტესტზე პროტესტით პასუხობენ, მათი შეშინება არც ისე ადვილია. პირიქით, შეიძლება გაუჩნდეთ შურისძიების გრძნობა და სუიციდამდეც მივიდნენ.

სამწუხაროდ, კონფლიქტები შვილებთან მხოლოდ გარდატეხის ასაკს არ ემთხვევა. მენტალურ-ტრადიციული ელემენტების გამოყენება ხშირად ქმნის კონფლიქტურ სიტუაციებს თაობებს შორის. მაგალითად, დედების აქტიურობა საცოლის, საქმროს შერჩევას.

ფსიქოლოგის ქეისებიდან:

„ერთი ვაჟი მყავს და მინდა, ღირსეული ცოლი ჰყავდეს. საშინლად არ მომწონდა მისი საცოლე. მშობლები განქორწინებულები არიან, დედა ცუდი რეპუტაციის ქალია. ავდექი და პირდაპირ ვუთხარი ჩემს ვაჟს, არ გამოგადგება, შვილიც ისეთი იქნება, როგორც დედა. შენი შესაფერისი არ არის-მეთქი. ამაზე საშინელი რეაქცია ჰქონდა. ყვიროდა, მითხრა, საერთოდ წავალ ამ სახლიდან, მიყვარს და ცოლად მაინც მოვიყვანო.“

ფსიქოლოგმა ურჩია დედას, რომ არ ჩარეულიყო მათ ურთიერთობაში. მერე რა, რომ მშობლები განქორწინებული არიან. რატომ გგონიათ, ასეთი ოჯახიდან გამოსული

გოგო ცუდი იქნება. მიეცით თქვენს შვილს არჩევანის საშუალება. თუ უშვებს შეცდომას, თვითონვე გამოასწოროს. დედას რამდენიმე სეანსი დასჭირდა, რომ საკუთარი გადაწყვეტილება შეეცვალა. შვილი ერთ წამში შეურიგდა.

ფსიქოლოგის კომენტარი: სტერეოტიპული მიდგომები ხშირად განსხვავებულია თაობებში, მშობლების თაობას ოჯახის შექმნასთან დაკავშირებით საკუთარი ღირებულებები აქვს, რაც ხშირად არ ემთხვევა ახალგაზრდების ინტერესებს. ამიტომ ასეთ დროს კონფლიქტები გარდაუვალია. ძალიან ძნელია დედისთვის, რომელიც მთელი ცხოვრება ზრუნავდა შვილზე, მის ნაცვლად იღებდა გადაწყვეტილებებს, მისთვის ქმნიდა ყველაფერს, ერთ დღეში უარი თქვას ყველაფერზე და სულ სხვა რეალობაში აღმოჩნდეს. ძნელია, მაგრამ გარდაუვალი, ამიტომ შვილთან ერთად საკუთარი თავიც უნდა აღვზარდოთ. ყველა დედა თავიდანვე უნდა იყოს მზად იმისთვის, რომ შვილი საგანი ან ნივთი არ არის. დამოუკიდებელი არსებაა და მზად უნდა იყოს იმისთვის, რომ ერთ მშვენიერ დღეს მათი არჩევანი არ დაემთხვეს ერთმანეთს. ასეთ შემთხვევაში ბევრად უფრო მარტივი დასაძლევია სტერეოტიპული მიდგომები და ურთიერთობებში ნაკლები წინააღმდეგობები იქნება.

ფონდი „სოხუმის“ იურისტის ქეისებში არის შემთხვევები, როცა შვილებთან კონფლიქტების მიზეზი მშობლების მიერ დატოვებული ქონების არასწორი გაყოფაა. საზოგადოებაში დამკვიდრებული სტერეოტიპები ხშირად კანონზე ძლიერია. ოჯახური კონფლიქტების მიზეზებიც ხშირად ხდება.

„ციალა ლ-ს კონფლიქტი აქვს ვაჟთან. მიზეზი ის არის, რომ დედას უნდა ქონება თანაბრად გაუყოს გოგოს და ბიჭს. ბიჭი ამის წინააღმდეგია, რადგან მიაჩნია, რომ ეს არასამართლიანი გადაწყვეტილებაა და გოგოს წილი არ ეკუთვნის. იურისტმა განუმარტა მას, რომ კანონმდებლობით მშობლების ქონება თანაბრად ეკუთვნის ორივე შვილს და იურიდიულად შეუძლია ამის დამტკიცება. საქმე სასამართლოში იქნა განხილული - საბოლოო გადაწყვეტილებით, ქონება ორ ნაწილად გაიყო და ორივე შვილმა საკუთარი წილი მიიღო.

თითქოს ყველა კმაყოფილი უნდა ყოფილიყო, მაგრამ სამწუხაროდ, კონფლიქტი ამით არ ამოწურულა. ვაჟი მუდმივად ადანაშაულებდა დედას, რომ მან ქონება წაართვა“.

ფსიქოლოგები ამ შემთხვევას ასეთ კომენტარს უკეთებენ: მიზეზი კომპლქსურია, ამ შემთხვევაში საქმე ქართულ ტრადიციულ ელემენტებთან გვაქვს, რომელიც, სამწუხაროდ კანონზე ძლიერია. არავინ იცის, ვინ დააკანონა, მაგრამ მშობლების ქონება ეუთვნის ვაჟს (ხშირად უფროსს) და ქალიშვილი მემკვიდრედ არ ითვლება. საზოგადოების უმრავლესობამ არც იცის, რა წერია კანონში. დედა, რომელიც ასეთ გადაწყვეტილებას იღებს, არ აცნობიერებს, რომ მას აუცილებლად შეხვდება წინააღმდეგობა, რადგან შვილისთვის ადრე არასოდეს აუხსნია, რომ მისი ქონების მემკვიდრე ორივე შვილია, არასოდეს უხსენებია, რომ ეს ქმედება კანონიერია. კონფლიქტი კონფლიქტად დარჩა და ურთიერთობა ვერ მოგვარდა.

რჩევა #5

თუ სტერეოტიპები თქვენს ურთიერთობებს ეხება, ფრთხილად იყავით. ნუ შეეცდებით, ერთ დღეში შეცვალოთ საუკუნოვანი ტრადიციები, წინასწარ იმუშავეთ, მოამზადეთ ნიადაგი, სანამ რამეს შეცვლიდეთ. ის, ვინც თქვენთვის ყველაზე ახლობელია, შეიძლება ძალიან შორს აღმოჩნდეს თქვენგან. ნუ მისცემთ ოჯახურ კონფლიქტებს განვითარების საშუალებას.

საინტერესო და სასიამოვნო ფსიქოლოგიური ტესტი

„როგორი მშობლები ვართ?“

პასუხები - „დიახ“, „არა“, „ზოგჯერ“

1. ინტერესდებით თუ არა ბავშვის აღზრდის პრობლემებით და ინფორმაციით სხვადასხვა ჟურნალ-გაზეთის ან ტელევიზია-რადიოს საშუალებით? კითხულობთ თუ არა ამ ინფორმაციის წიგნებს?
2. თქვენმა შვილმა განახორციელა ქმედება. ფიქრობთ თუ არა, რომ მისი ქცევა თქვენი აღზრდის სტილის შედეგია?
3. ერთსულოვნად ღებულობთ თუ არა თქვენ და თქვენი მეუღლე გადაწყვეტილებებს, რომლებიც ბავშვებს ეხება?
4. ღებულობთ თუ არა თქვენი შვილისგან დახმარებას, მაშინ როდესაც ის საქმე, რომელსაც ეს ეხება, შეიძლება გაიწელოს ან საერთოდ ვერ განხორციელდეს?
5. მიმართავთ თუ არა ბრძანების ან უარის და დასჯის ფორმებს მაშინ, როდესაც ეს ნამდვილად საჭიროებას მოითხოვს?
6. ფიქრობთ თუ არა, რომ თანმიმდევრულობა არის პედაგოგიური აღზრდის ერთ-ერთი ძირითადი პრინციპი?
7. აცნობიერებთ თუ არა იმ ფაქტს, რომ გარემო, სადაც იზრდება ბავშვი, მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მის ხასიათზე და დიდ როლს თამაშობს მისი პიროვნებად ჩამოყალიბებაში?
8. აღიარებთ თუ არა იმ ფაქტს, რომ სპორტი და ფიზიკურად აქტიური ცხოვრების სტილი საჭირო და მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს ბავშვის ჰარმონიულ განვითარებაზე?
9. შეძლებთ თუ არა, არ უბრძანოთ თქვენს ბავშვს და უბრალოდ სთხოვოთ მას რაიმე?
10. განიცდით თუ არა უსიამოვნო განცდას მაშინ, როდესაც ეუბნებით ბავშვს ასეთ ფრაზებს: „თავი დამანებე, შენი დრო არ მაქვს“, ან „დაიცადე, მანამ სანამ ჩემს სამუშაოს მოვრჩები“?

შეაფასეთ საკუთარი პასუხები შემდეგი ქულებით:

„დიახ“ - 2 ქულა / „ზოგჯერ“ - 1 ქულა / „არა“ - 0 ქულა

6 ქულაზე ნაკლები: ნამდვილი აღზრდის შესახებ თქვენ კი გსმენიათ, მაგრამ ჯერ კიდევ ჰაერით გჭირდებათ მიიღოთ საჭირო ინფორმაცია ამ თემის შესახებ და ამ მიმართულებით თქვენთვის სწავლის მიღება არასოდეს არის გვიან! გირჩევთ დღესვე დაიწყოთ! წარმატებები!

7 - 14 ქულამდე: ბავშვების აღზრდაში ხისტი და დიდი შეცდომები არ გაგაჩნიათ, მაგრამ არის კიდევ რაღაცები, რაზეც მოგიწევთ ფიქრი და საქმის გამოსწორება. დასვენების დღეებში დაივიწყეთ თქვენი სამსახურებრივი და რუტინული საქმეები და ისიამოვნეთ ბავშვებთან ურთიერთობით. გარწმუნებთ, რომ ბავშვები ამ დღეებს არასოდეს დაივიწყებენ და სასიამოვნო სურპრიზებით დაგასაჩუქრებენ!

15 ქულაზე მეტი: თქვენ სრულყოფილად, შესანიშნავად ასრულებთ თქვენზე დაკისრებულ მოვალეობებს და იდეალური მშობელი ბრძანდებით! გილოცავთ! ასე გააგრძელეთ! მაგრამ აქვე დავსვით შეკითხვა: იქნებ რაღაცის გაუმჯობესება ან ახლის შემოტანაც შეიძლება? რას იტყვით?

**მიმართეთ ფონდი „სოხუმის“ ქალთა მხარდაჭერის ცენტრებს,
მიიღეთ უფასო ფსიქოლოგიური და იურიდიული კონსულტაციები**

ქუთაისის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - მაგლობლიშვილის ქ. 6

579 93 28 28

ხონის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - სამხედრო დასახლება, კორპუსი 98

579 70 84 84

571 85 42 42

სენაკის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - ბარათაშვილის 13

579 27 94 94

571 85 39 39

ფოთის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - ახალი რაიონი, გაგრის ქუჩა 10/10

597 89 25 25

597 15 72 74

**ხურჩა/კოკის ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - სამოქალაქო განათლების რესურს-
ცენტრი**

574 96 27 27

571 76 48 48

წყალტუბოს ქალთა მხარდაჭერის ცენტრი - ახალი დასახლება, 9 აპრილის ქუჩა 3/17

597 54 92 92

592 81 68 68